

Raamatunkertomukset elämäntaitojen lähteenä

Juha Luodeslampi

Raamatun kertomuksissa käsitellään monia ihmiselämän suuria teemoja kuten rakkautta, toivoa ja oikeudenmukaisuutta. Kertomukset tarjoavat mahdollisuuden eläytyä, harjoitella erilaisuuden kohtaamista sekä pohtia omia elämänkysymyksiä. Raamatun kertomukset muodostavat länsimaisen kulttuurin pohjan. Niiden lukemiseen ovat vakiintuneet tietyt lukutavat. Jostakin toisesta traditiosta käsin kertomusten kärki voisi kääntyä aivan eri suuntaan. Tässä on kertomusten ydin elämäntaitojen kannalta. Samaa peruskertomusta voidaan lukea eri suuntiin elämäntilanteesta riippuen.

Kertomukset muodostavat turvallisen alustan pohtia erilaisia elämän teemoja. Kertomusten työstämisessä monet kipeät asiat ovat sopivasti etäännytettyjä niin, etteivät ne tule liikaa iholle. Esimerkiksi patriarkkakertomukset kuvaavat juutalaisten heimopäälliköiden elämänvaiheita. Abraham-kertomuksessa on useita huippukohtia, jotka ovat vakiintuneet esimerkiksi kuvataiteessa. Kun Jumala koettelee Abrahamia ja vaatii tätä uhraamaan Iisak-pojan, ollaan syvimpien pelkojen ytimessä. Viime tipassa kaikki kääntyykin ja käy ilmi, että kaikki oli vain uskollisuustestiä. Tämä raskas ja väkivaltainen teema on varmasti tutuimpia kertomuksesta luettavia asioita.

Abrahamin ympärillä on melkoinen ihmissuhdetarina. Hän kärsii vaimonsa kanssa lapsettomuudesta, kuten monet Vanhan Testamentin tärkeistä johtajista. Saara on Abrahamin sukulainen, sillä heillä on yhteinen isä. Kun Saara alkaa ikääntyä ja vaihdevuodet on reippaasti ohitettu, Abraham hankkii lapsen Hagar-nimisen palvelijan kanssa. Tämä lapsi on Ismael. Kertomuksessa tapahtuu ihme ja Saara tuleeikin yllättäen raskaaksi. Tämä poika on Iisak. Abrahamilla on lapsia myös kolmannen naisen kanssa. Saaran kuoltua uusi vaimo, Keturah, synnyttää 6 poikaa. Abraham lähettää muualle Hagarin lapsen ja sama kohtalo on Keturahin lapsilla, jotta perintö kulkee Iisakille.

Osa Raamatun tekstin syntyajankohtana normaaleista käytänteistä – kuten sukulaisten väliset avioliitot – herättävät nykypäivänä hämmennystä. Kuitenkin kertomukset sisältävät myös teemoja, jotka puhuttelevat lukijoita aikakaudesta riippumatta. Esimerkiksi pelkästään tarkastelemalla Abrahamin nais- ja lapsiasioita voidaan reflektoida monenlaisia aikamme ihmissuhdekysymyksiä tai vaikka lapsettomuutta. Sisarpuoliteema on kertomuksessa

myös eri muodoissaan löydettävissä. Saara ja Abraham ovat sisarpuolia. Iisak ja Ismael ovat sisarpuolia. Heidän kertomuksensa jakaantuvat Iisakin osalta Raamattuun ja Ismaelin osalta Koraaniin. Kuusi muuta heidän sisarpuoltaan jäävät sivuosiin.

Raamatun arvo kirjana ei riipu kertomusten totuusarvosta. Kaikki kertomukset ovat kertomuksena tosia ja niissä kuvattujen reaali maailman tapahtumien totuusarvo on toissijaista. Kertomukset kertovat jotain, joka on toisille uskon sisältöä ja toisille ei, mutta siinä kertomuksessa ne ovat tapahtunutta. Nykyisin samoista asioista voitaisiin kertoa monella muulla eri tavalla. Esimerkiksi ihmeiden ydin ei ole siinä tapahtuivatko ne oikeasti tai että selitettäisiinkö asia nykyisin toisin. Ihmeiden idea on ihmettelystä.

Raamatun eksegeettisellä tutkimuksella on myös merkitystä siihen, miten eri elämäntilanteissa kertomuksia voidaan tarkastella. Kertomusten syntyajankohdan maailman ymmärtäminen avaa uusia tasoja. Esimerkiksi Ilmestyskirjan lukeminen ilman sen syntykontekstin ymmärtämistä on lähinnä kauhukokemus, joka houkuttelee etsimään lopun merkkejä. Kontekstitasojen avaaminen ja historialliskriittisen taustan tarkastelu tuo kertomuksiin yhteiskunnallista ulottuvuutta lisää, jolloin niiden avulla voidaan tarkastella yksilöä laajempia teemoja.

Raamatun kertomuksille on tyypillistä, että niissä käsitellään ihmisen suhdetta Jumalaan ja toisiin ihmisiin. Harvat kertomukset voidaan nähdä minäkeskeisinä, vaikka yksilön sisäistä kamppailua kuvataankin paljon. Kysymys on ihmisyhteisön syvistä kertomuksista, niistä joissa ”olla ihmisiksi”- teeman eri ulottuvuudet toistuvat suhteessa johonkin toiseen. Elämäntaitojen osalta Raamatun kertomukset antavat siis mahdollisuuksia niin oman elämän ymmärtämisen taitoihin, lähipiiriin liittyviin ihmissuhdetaitoihin kuin myös laajempiin yhteiskunnassa tarvittaviin taitoihin kuten erilaisuuden kunnioitukseen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Tämä kirjoitus on julkaistu aiemmin teoksessa *Erilaista ussaa: elämäntaitoja oppimaan*. Ikonen (toim.) Järvenpää: Agricola -opintokeskus 2014.